

Hoe noem je een goudgele lente-ochtend?

JANTIEN DE BOER

LEEUWARDEN We praten in armzalige bewoordingen over het Nederlandse landschap en de natuur, vindt ontdekkingsreiziger en schrijver Arita Baaijens. „Waarom denken we niet na over nieuwe woorden?”

Taal laat zien wat we belangrijk vinden, zegt ze. Het nieuwe begrip landschapspijn scherpte de zintuigen en werd zelfs een verkiezingsthema, maar er is zoveel meer. Daarom zoekt Baaijens deze lente, samen met deze krant, naar nieuwe en oude ondergestofte woorden die „ons naar buiten lokken om te ontdekken wat we lange tijd over het hoofd hebben gezien”.

Vertel over een ervaring in natuur en landschap waarvoor onze taal geen woorden heeft en bedenk er een toepasselijk begrip voor, schrijft ze op haar website paradijsindepolder.nl. Stuur vergeten woorden in, of ontwerp een icoontje voor landschapservaringen die ontbreken op de legenda van gebiedskaarten.

Boerin Ytsie Galama-Bonekamp

Zoektocht naar woorden om relatie met natuur uit te drukken

uit It Heidenskip peinst als ze zoekt naar een nieuw, of misschien ook wel een oud woord. Lentetrilling, oftewel maitiidstrilling, mijmert ze. „Is dat wat?” Het is een woord voor de trilling in je lijf als de wind naar het zuiden draait en het licht „sa moai is” en je ineens de eerste paardebloem ziet of de vroege zwalwtjes.

En wat vind je van weerziek, appt ze later. Het Friese ‘waarsiik’, oftewel ‘weerziek’, betekent dat je lusteloos of ontevreden bent door de weersomstandigheden. Op een regenachtige dag tijdens de hooi-oogst zijn boeren waarsiik omdat ze de oogst het liefst droog willen binnenhalen.

Telt het Fries meer woorden die iets vertellen over het landschap of het lichaam dan het Nederlands? „Ik tink it wol”, zegt dichter Elmar Kui-

per. Hij draagt ‘spoekgu le’, oftewel spookhuilen aan. De wind kan ‘spoekgu le’ om het huis.

En een kievit kan ‘strûze’. Dan spat-ie ineens op uit het land om even in de lucht te blijven hangen en daarna in een zachte beweging weer neer te strijken. Het is niet fladderen, zegt Kuiper. Het is veel en veel zachter.

Arita Baaijens wil met nieuwe en oude woorden een ‘Woordenboek voor de toekomst’ maken. Zelf bedacht ze alvast ‘verdwinplek’, een plek in de natuur waar je je ongezien en alleen waant.

Maar hoe heet een strook met woeste bomen langs de snelweg? Hoe noem je een woest kruidenrijk graslandje in een egaal groen landschap? En hoe beschrijf je een grutto op een paaltje in overweldigend geel voorjaarslicht?

Veel culturen kennen begrippen om verwantschap met de natuur uit te drukken, maar wij zijn daar niet zo goed in, zegt Baaijens. Tijd voor actie. Nieuwe of oude woorden kunt u sturen naar tips@lc.nl en indienen op paradijsindepolder.nl

sneon & snein